

TAZMİNAT DAVALARINDA KAZANÇ ARAŞTIRMASI

I- NİTELİKLİ İŞÇİLER YÖNÜNDE, ÜCRET BORDROLARI ÖNKOŞULSUZ İMZALANMIŞ OLSA DAHI, GERÇEK KAZANÇLARI YANSITMIYORSA, GEÇERLİ OLMAYACAĞINA İLİŞKİN KARARLAR

Ücret bordrolarının önkoşulsuz imzalanmış olması, bordrolardaki ücretin gerçek ödenen ücret olduğunu kabul etmek için yeterli değildir. Mahkemenin, işçinin bu yöndeki istemini dikkate alarak, işçinin yaptığı işin niteliğini, hizmet süresini, iş deneyimini ve işyerinin özelliklerini göz önünde tutan bir incelemeyle gerçek ücreti saptaması gerekir.

(9.HD.14.03.1988, 873-2968) (YKD.1989/2-221)

İşçi ücretlerinin bordrolarda gösterilen ücretler olmadığı ve daha yüksek miktarlar olarak ödendiği saptanmışsa, işçilik alacaklarına ilişkin hakların da, bu gerçek ücret üzerinden hesaplanıp ödettilmesine karar verilmesi gerekir.

(HGK.25.12.1987, E.9-523 – K.1106)

Nitelikli işler açısından, imzalı dahi olsa, ücret bordroları bağlayıcı değildir.

Davacı işçi uzun süreden beri aynı işyerinde **ustabaşı** olarak çalıştığına göre, ücret ve tazminat hesaplarının asgari ücret üzerinden yapılması isabetsizdir. Asgari ücret üzerinden düzenlenen **bordrolarda davacının imzasının bulunmasının, nitelikli işçiler açısından bağlayıcılığı söz konusu olamaz.**

(9.HD.03.10.2000, 8614-13106, no: 71) (Yasa HD.2001/1-163, no:71)

Usta işçinin gerçek ücretinin araştırılması gerekir.

Ustalık isteyen bir işde asgari ücretin üstünde bir ücretle çalışan işçinin tazminatı ve ücret alacağının asgari ücret üzerinden değil, **gerçek ücreti üzerinden** hesaplanması gerekir.

(9.HD.22.10.1987, 8912-9447) (İş ve Hukuk, 1988/189-24, no:1983)

İşçinin yaptığı işe ve kıdemine göre, bordrolara yansımayan gerçek ücreti araştırılmalıdır.

Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan işçinin **vasıflı işçi** olduğu dosya içerisinden anlaşılmaktadır. Öte yandan **işçinin yaşı, yaptığı işin niteliği ve kıdemi nazara alındığında**, asgari ücretle çalışması hayatın olağan akışına ve yaşam deneyimlerine uygun olmayacağından, **bordrodaki ücretin gerçek ücreti yansıttığı söylenemez.** Hal böyle olunca davacının yaptığı iş, kıdemi ve yaşı nazara alınarak emsalinin aldığı ücretin ilgili meslek kuruluşlarından saptanarak buna göre tazminatın hesaplanması gerekir. Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın ücret bordrolarındaki ücretin esas alınması suretiyle tazminatın hesaplanması usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

(21.HD.29.09.1998, 5889-6025)

Nitelikli olmayan işçiler açısından **imzalı bordroların** davacıyı bağlayıcılığı kabul edilmekte ise de, **nitelikli işçiler için bu bağlayıcılıktan söz edilemez.**

(9.HD.01.02.1999, 18841-1158) (İBD.1999/2-463)

Ustabaşının asgari ücretle çalışmasının kabulü doğru değildir.

Ustabaşı gibi **nitelikli bir işçinin** asgari ücretle çalışmasının kabulü Yargıtay uygulamaları yönünden doğru değildir. İmzalı bordroların genelde davacıyı bağlayacağı tartışmasızdır. Ancak, somut olayda olduğu gibi, her zaman kabulü de gerçeklere aykırılık oluşturur.

(9.HD.28.01.1999, 17509-1065) (İBD.1999/3-777)

Yaş ve kıdem olguları gözetilerek vasıflı işçinin ücreti araştırılmalıdır.

İşyerinde vasıflı işçi olarak çalıştığı anlaşılan davacının ücreti saptanırken, yaş ve kıdem olguları da gözetilerek, aynı işyerinde çalışan **vasıflı işçilerin ücretlerine göre** değerlendirme yapılmalıdır.

(21.HD.23.03.1999, 170-1983) (İBD.1999/2-503)

Usta işçinin tazminatının asgari ücretten hesaplanması doğru değildir.

Davacının otuzaltı yaşında ve usta enjeksiyon işçisi olmasına karşın, yaşamın olağan akışına ters düşecek **şekilde asgari ücretten hesaplama yapılması usul ve yasaya aykırıdır.**

(21.HD.20.04.2000, 2793-3117)

İşçinin gerçek ücretinin bordrolara yansımadağı anlaşıldığı takdirde, gerçek ücretinin tespiti yoluna gidilerek, işçinin hakları buna göre hesap edilmelidir.

(9.HD.17.09.1987, 7164-8103)

Kalıpçı ustasının gerçek ücreti araştırılmalıdır.

Kalıpçı ustasının asgari ücretle çalışmayacağı kabul edilerek, meslek kuruluşu tarafından bildirilen ücret esas alınarak tazminat hesaplanmalıdır.

Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan sigortalının tazminatının hesaplanmasında, **gerçek ücretin esas alınması koşuldur.** Öte yandan, gerçek ücretin ise, işçinin kıdemi ve yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre işçiye ödenmesi gereken ücret olduğu, işyeri veya sigorta kayıtlarına geçmiş ücret olmadığı Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir.

Somut olayda, davacı işçinin **kalıpçı ustası** olduğu, kalıpçı ustasının da asgari ücretle çalışmasının hayatın olağan akışına ve yaşam deneyimlerine uygun düşmeyeceği, giderek, sigorta müfettişinin asgari ücret üzerinden yapmış olduğu saptamanın gerçeği yansıtmadığı açık seçiktir.

Yapılacak iş, davacı işçinin kalıpçı ustası olduğu ve kalıpçı ustasının da asgari ücretle çalışmayacağı kabul edilerek, meslek kuruluşu tarafından bildirilen ücret esas alınarak tazminatı yeniden hesaplamak ve Kurum tarafından hüküm tarihine en yakın tarihe göre hesaplanan peşin sermaye değerini zarardan indirmek ve sonucuna göre karar vermektir. Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

(21.HD.27.06.2000, 3995-5128) (YKD. 2001/3-413)

İşçinin kıdemi, yaptığı iş ve işyerinin özelliklerine göre gerçek ücreti saptanmalıdır.

Ücretin uyumsuzluk konusu olması durumunda, **işçinin gerçek ücretinin** saptanabilmesi için fesih ve diğer işçilik haklarının gerçekleştiği tarihteki ücretin ne miktarda olabileceği, davacının kıdemi, yaptığı iş ve işyerinin özellikleri gözetilerek ilgili meslek kuruluşundan sorulmalıdır. Uzun yıllar kalfa olarak çalışan işçinin asgari ücretle çalıştığı kabulü olanaksızdır. (9.HD.14.04.1997, 1666-7407) (Yasa HD.1998/4-685, no:234)

Vizite kağıdında usta olduğu yazılı olan işçinin gerçek ücreti saptanmalıdır.

Davacının vizite kağıdında **usta** olduğu yazılı bulunmasına göre, usta olan vasıflı işçinin asgari ücretten çalışması hayatın olağan akışına uygun olmayacağından, **gerçek ücretinin** saptanmasında ve buna göre karar verilmesinde bir yanlışlık bulunmamaktadır.

(21. HD. 29.09.1998, 6320-6032)

Bordrolarda asgari ücretli olarak çalışmış görünmesine rağmen, tanıklar aksini açıklamışlarsa, öncelikli nitelikli veya niteliksiz işçi grubundan hangisine girdiği, yaptığı iş ile ünvanı itibariyle asgari ücretle çalışıp çalışmayacağı değerlendirilmeli, gerekirse meslek kuruluşundan kıdemi, iş ve ünvanına göre ne kadar ücret alabileceği sorularak sonucuna göre karar verilmelidir. (9.HD.14.05.1997, 4925-8984) (YKD. 1998/7-999)

Oniki yıllık kalifiye işçinin asgari ücretle çalıştığı düşünülemez.

Davacı, işyerinde **birinci sınıf kalifiye eleman** olarak çalışmış bulunmaktadır. Yargılama sırasında dinlenen davacı tanıkları davacının haftalık ücreti hakkında bilgi vermişlerdir. Davalı işveren davacının asgari ücretle çalıştığını ileri sürmüştür ise de herhangi bir bordro ibraz etmemiştir. Davacının oniki yıllık bir işçi olmasına ve pozisyonuna göre, asgari ücretle çalıştığı düşünülemez. Bu durumda, tanıklarca bildirilen haftalık ücretin miktarı gözönünde tutulmak suretiyle tüm alacaklarının hesap edilmesi gerekir.

(9.HD.25.12.1996, 17124-24187)

Mobilya ustasının asgari ücretle çalıştığı kabul edilemez.

Mahkemece, bordro ve Bölge Çalışma Müdürlüğü raporuna itibar edilerek asgari ücret üzerinden tespit edilen tazminat ve işçi alacakları hüküm altına alınmıştır. Dosyadaki belge ve bilgilere göre, davacı işçinin davalıya ait işyerinde beş yıl kadar mobilya ustası olarak çalıştığı anlaşılmakta olup, dairesinin kararlılık kazanmış uygulamasına göre bu tür nitelikli işçilerin asgari ücretle çalıştığının kabulü hayatın olağan akışına aykırıdır. Mobilya ustalığı nitelik ve tecrübeyi gerektirdiği gibi davacı beş yıldan beri de davalı işyerinde çalıştığından, sağlıklı bir çözüme ulaşılması için çalışma süresi ve görev ünvanından söz edilerek davacı gibi bir işçinin ücretinin ne olabileceği ilgili meslek odasından sorulmalı ve sonucuna göre belirlenecek tazminat ve işçilik hakları hüküm altına alınmalıdır.

(9.HD.07.02.2002, 2001/16915 – 2002/2457)

Yaş, kıdem ve yapılan işe göre gerçek ücret saptanmalıdır.

Davacının olay tarihindeki yaşı, mesleki kıdemi ve özellikle yaptığı iş dikkate alındığında **bordrolardaki ücretin** günün koşullarına uygun olduğunun kabulüne olanak yoktur. (21.HD.19.11.1996, 5673-6384) (Yargı Dünyası, 1997/4-92)

Gerçeği yansıtmayan ücret bordroları geçerli sayılamaz.

Garson olarak çalıştığı işyerinin niteliği, hizmet süresi ve dinlenen tanıkların birbirini tamamlayan ifadeleri karşısında, davacının asgari ücretle çalıştığını gösteren **ücret bordrolarının gerçeği yansıtmadığının** kabulü ile ona göre hüküm kurulması gerekirken aksine karar verilmesi doğru değildir.

(9.HD.04.05.1993, 559-7462) (İş ve Hukuk, 1993/237-29, no:2539)

Yaş, kıdem ve işin niteliği dikkate alınarak ücret saptanmalıdır.

Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan sigortalı işçinin olay tarihindeki yaşı, mesleki kıdemi, yaptığı işin niteliği dikkate alındığında **bordrodaki ücretin günün koşullarına uygun olmadığı,** başka bir anlatımla, davacının asgari ücret karşılığında işyerinde çalışmasının hayatın olağan akışına ve yaşam deneyimlerine uygun düşmediğinin kabulü gerekir. (21.HD.29.02.2000, 577-1678)

Tazminatın hesaplanmasında gerçek ücret esas alınmalıdır.

Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan sigortalının **tazminatının hesaplanmasında gerçek ücretin esas alınması koşuldur.** Gerçek ücretin ise, işçinin kıdemi, yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre işçiye ödenmesi gereken ücret olduğu, işyeri veya sigorta kayıtlarına geçmiş ücret olmadığı Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir.

(21.HD.26.09.2000, 5270-6115)

Gerçek ücret, işçinin kıdemi ve yaptığı işin özelliğine göre ödenmesi gereken ücrettir.

Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan sigortalının tazminatının hesaplanmasında, gerçek ücretin esas alınması koşuldur. Gerçek ücretin ise, işçinin kıdemi, yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre işçiye ödenmesi gereken ücret olduğu, işyeri veya sigorta kayıtlarına geçmiş ücret olmadığı Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir. Somut olayda, davacı işçinin inşaat ustası olduğu, inşaat ustasının da asgari ücretle çalışmasının hayatın olağan akışına ve yaşam deneyimlerine uygun düşmeyeceği, giderek, sigorta müfettişinin asgari ücret üzerinden yapmış olduğu saptamanın gerçeği yansıtmadığı açık seçiktir. Yapılacak iş, inşaat ustası için meslek kuruluşundan bildirilen ücret esas alınarak tazminatı hesaplamak ve Kurum tarafından hüküm tarihine en yakın tarihe göre hesaplanan peşin sermaye değerini zarardan indirmek ve sonucuna göre bir karar vermektir.

(21.HD.06.10.2003, 7157-7456)

Vasıflı işçinin asgari ücretle çalışmasının hayatın olağan akışına ve yaşam deneyimlerine uygun düşmeyeceği açık seçiktir.

Sigortalının tazminatının hesaplanmasında gerçek ücretin esas alınması koşuldur. Gerçek ücretin ise, işçinin kıdemi, yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre işçiye ödenmesi gereken ücret olduğu, işyeri veya sigorta kayıtlarına geçmiş ücret olmadığı Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir. Somut olayda, davacı işçinin vasıflı boyacı ustası olduğu ve boyacı ustasının da asgari ücretle çalışmayacağı kabul edilerek, meslek kuruluşlarından sorularak bildirilen ücretin esas alınması ve tazminatın buna göre hesaplanması gerekir.

(21. HD. 20.03.2001, 1005-2091)

İmzalı bordrolar gerçeği yansıtmıyorsa, ücret araştırılmalıdır.

Davacı tarafından imzalanan ve imzası inkar edilmeyen bordrolarda davacının ücreti asgari ücret olarak gösterilmiş, mahkemece buna değer verilerek hüküm kurulmuştur. İşyerinde inşaat ustası olarak çalışan davacının çalışma süresi, yaptığı iş tanık beyanları ile birlikte değerlendirildiğinde bordroların gerçeği yansıtmadığı kuşkusuz doğmaktadır. Bu nedenle davacının çalışma süresi, yaptığı iş, çalışma tarihleri açıklanarak meslek kuruluşundan alabileceği ücret sorulmalı, alınan cevap tüm delillerle birlikte değerlendirilerek ücret belirlenmeli, gerekirse bilirkişiden yeniden rapor alınmalı ve sonucuna göre hüküm kurulmalıdır.

(9.HD.27.10.2004, 8503-24277)

2- NİTELİKSİZ İŞÇİLER YÖNÜNDEN, AKSİ KANITLANMADIKÇA, İMZALI ÜCRET BORDROLARININ BAĞLAYICI OLACAĞINA İLİŞKİN KARARLAR

Bordroda ücret belli ise, varsayıma dayanılmaz.

Dosyadaki bilgi ve belgelerden davacının usta olduğuna ilişkin bir kanıt bulunmamaktadır. Ayrıca, davacının kendisi, **düz işçi** olduğu yolunda açıklamalar yapmıştır. **Esasen ücreti de bordro ile belirlenmiştir.** Ücretin gerçek olarak saptandığı durumlarda ise, artık farazi saptamalara gidilemez. Mahkemenin, Ticaret Odasından ücret belirlenmesi ve dosyadaki bilgilere ters düşecek nitelikte ücret kabulü ve buna dayalı maddi zarar hesabı yaptırması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

(21.HD.10.03.1998, 474-1667) (İBD.1999/2-577)

Vasıfsız işçinin ücreti bordroda belli ise, ücret araştırmasına gerek yoktur.

İşçinin **vasıfsız işçi olduğu, ücretinin de bordroda belirtildiği** açıkça vurgulanmış olmasına karşın, işçinin usta olduğu kabul edilerek buna göre ücret araştırması yapılması ve ticaret odasının bildirdiği ücretin baz alınarak tazminatın hesaplanması doğru değildir.

(21.HD.14.09.1999, 3962-5688)

Düz işçinin ücreti belli ise, araştırmaya gerek yoktur.

Hesap bilirkişisinin raporunda maddi tazminatın belirlenmesine esas olarak kabul edilen ücret, sıva kalıp ustası için kabul edilen kazanca ilişkindir. Oysa, davacı murisinin gördüğü işin niteliğine göre **düz işçi olduğu** ve kalıp ustasına yardım ettiği, bunun sonucu, açıkca düz işçilere ilişkin ve tespit davasındaki ücretler göz önünde tutularak zararın belirlenmesi gerektiği açıktır. Mahkemece, davacının murisinin işyerinde gördüğü işin ve ücretinin hatalı değerlendirilerek, sıva-kalıp ustalarına ödenen emsal ücretin esas alınması suretiyle maddi tazminatın hesaplanması doğru olmamıştır.

(21.HD.21.05.2002, 2618-4666)

Niteliksiz işçiler yönünden imzalı bordro bağlayıcıdır.

Nitelikli olmayan işçiler açısından, imzalı bordroların bağlayıcılığı kabul edilmektedir.

(9.HD.01.02.1999, 18841-1158)

3- İMZALI BORDROLARIN BAĞLAYICI OLDUĞU DURUMLARA İLİŞKİN KARAR ÖRNEKLERİ

Asgari ücretin çok üzerindeki imzalı bordrolar esas alınmalıdır.

Bordrolarda gösterilen aylık net ücretin, o tarihlerde yürürlükte olan asgari ücretin de çok üzerinde olduğu dikkate alınınca, **bordro içeriğinin gerçeğe uygun olduğunun** kabulü doğru olur. (9.HD.25.05.1999, 8186-9381, Yasa HD.2000/3-446, no: 186)

İmza ile kabul edilmiş olan bordrolar esas alınmalıdır.

Davacı işçiye ödenen ücretler kayıtlara dayalı belli edilmiş ve bu yönde uyumsuzluğun bulunmadığı durumlarda, **imza ile kabul edilmiş bordroda gözüken ücretlerin** esas alınması zorunludur.

(21.HD.18.02.1997, 1996/7331- 1997/873)

Aksi kanıtlanamayan ücret bordrolarına göre zarar hesabı yapılmalıdır.

Davacının bilinen ve işyerinde aldığı ücrete göre zarar hesabının yapılması gerekir. Gerçek ücret belli iken varsayımlara gidilemez. Dava konusu olayda, davacının, **aksi kanıtlanamayan ücret bordroları**, işyeri kayıtları ve sigorta müfettişi raporuyla aylık ücreti bellidir. Bu belirleme ortada iken, mahkemenin tanık beyanları ve Ticaret Odası kayıtlarını esas alarak zararı hesaplaması usul ve yasaya aykırıdır.

(21.HD.10.06.1997, 2846-3939) (Yargı Dünyası, 1997/110)

İtiraza uğramayan bordrolardaki ücretlere göre zarar hesaplanmalıdır.

İş kazası sonucu sürekli beden gücü kaybına uğrayan işçilerin maddi zarar hesapları yapılırken, günlük kazanca esas olarak, bilinen kayıtlarda gözüken gerçek kazançlarının dikkate alınması zorunludur. Hata veya sahteliğine ilişkin açık itirazın bulunmadığı, işveren veya Kurum kayıtlarına geçmiş, **bordrolarda gözüken ücretler** yerine, varsayıma dayalı ücretler esas alınmaz. Dava konusu olayda, davacının ücret ve kazançlarına ilişkin belgeler dosyasına konulmuştur. **Bu miktarlara herhangi bir itirazın olmadığı** gözetilmeksizin, doğrudan Ticaret Odası'ndan emsal ücretlerin sorularak, buna dayalı hesap raporu düzenlenmesi usul ve yasaya aykırıdır.

(HGK.25.06.1997, 21-380 E. 612 K.) (Yargı Dünyası, 1997/12)

İmzalı bordrolara göre hüküm kurulmalıdır.

Dosya içerisinde bulunan aylık ücret bordrolarında davacının adı karşısında aylık net ücret belirtilmiş olup, **davacının da imzası yer almaktadır.** Bu yazılı belge bir tarafa bırakılarak bilirkişinin vasıflı bir doküma işçisinin asgari ücretin iki katı üzerinden ücret alabileceği varsayımından hareketle düzenlediği raporun esas alınarak isteklerin hüküm altına alınması hatalıdır.(9.HD.19.11.1996, 13683-21420)

İmzanın davacıya ait olup olmadığı araştırılarak hüküm kurulmalıdır.

Dosya içinde bulunan işyeri ücret bordrolarında davacının giydirilmiş ücreti gösterilmiştir. Davacının adı karşısındaki imzanın kendisine ait olup olmadığı araştırılarak, kendisine ait olduğu takdirde bordrodaki ücret üzerinden tazminatının hüküm altına alınması gerekir. (9.HD.08.10.1996, 8920-19079)

Müfettiş raporu ve işçinin beyanıyla doğrulanan imzalı bordrolardaki ücretler dikkate alınarak tazminat hesaplanmalıdır.

Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan işçinin işyerinde beton karma, hafriyat, malzeme taşıma işinde çalıştığı dosya içeriğinden anlaşılmaktadır. Öte yandan, sigortalıya bağlanan gelirin peşin sermaye değerine esas alınan ücretin işyeri kayıtları incelenmek suretiyle müfettiş tarafından saptandığı, müfettiş raporunun, **davacının da imzasını içeren ücret bordrolarınca doğrulandığı ortadadır.** Bu nedenle, davacının ücreti belli iken varsayımına dayanılarak ve özellikle işçinin yaptığı iş beton karma, hafriyat ve malzeme taşıma işi olduğu halde, elektrikçi olarak meslek kuruluşundan ücretinin sorulması ve buna göre tazminatın hesaplanması usul ve yasaya aykırıdır. Yapılacak iş, davacının sigorta müfettişine verdiği beyanı ve **bordrolardaki ücret dikkate alınarak** tazminatın hesaplanmasıdır.

(21.HD.12.11.1998, 7234-7660)

Davacının bordro ve işveren kayıtlarına geçmiş ücretleri esas alınmalıdır.

Maddi tazminat hesapları yapılırken, **davacının bordro ve işveren kayıtlarına geçmiş, bilinen ücretlerinin esas alınması gerekir.** Dava konusu olayda, ücretlerin bilinmesine karşın, araştırmaya gidilerek Ticaret Odası'ndan ücret sorulup buna göre zararın hesaplanması usul ve yasaya aykırıdır.

(21.HD.29.02.2000, 478-1674)

Bordrolarda ücret belli iken, ücret araştırması yapılamaz.

Davacının maddi zararının saptanmasında esas alınan hesap bilirkişisi raporunda, davacının ücreti Sosyal Sigortalar Kurumu gelir bağlama kararı, vizite kağıdı ve **ücret bordrolarında** belli iken, bilinen ücret yerine davacının gördüğü iş ile ilgili olmayan Madeni Eşya Sanayicileri Esnaf Odası'ndan alınan ücretin esas alınması ve gerçek kazanç yerine değişik bir ücretin kabulü usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

(21.HD.06.02.1996, 7718-534)

Muhasebe sorumlusu işçinin imzasını taşıyan avans belgelerindeki ücret esas alınmalıdır.

Hüküm altına alınan tazminat ve alacaklar davacı tanıklarının anlatımlarına itibar edilerek hesaplanmıştır. Ancak davacı muhasebe sorumlusu eleman olarak işyerinde çalışmış olup kendisinin imzasını taşıyan avans belgeleri ve banka dekontları mevcuttur. Bu belgelerdeki aylık miktarlar esas alınarak hesaplamalar yapılmalı ve belirlenecek miktarlar kabul edilmelidir.

(9.HD.04.04.2002, E.2001/19838 – K.2002/5813)

Asgari ücretin iki katı ücret alan niteliksiz işçinin ücretinin belirlenmesinde imzalı bordrolar esas alınmalıdır.

Taraflar arasında davacının son aylık ücretinin miktarı konusunda uyuşmazlık mevcuttur. Davacı işçi 145.000.000.TL net ücret aldığını ileri sürerken, davalı ise, **imzalı bordrolarda** yazılı olan brüt 85.582.000 TL rakamının esas alınması gerektiğini savunmuştur. **Davalının kabul ettiği miktar dönem asgari ücret tutarının yaklaşık iki katı olup, davacının davalıya ait işyerinde vasıflı bir eleman olarak çalıştığına dair dosyada her hangi bir bilgi ve belgede bulunmamaktadır.** Mahkemece kabul edilen ücreti ise brüt olarak asgari ücretin yaklaşık 5 katı tutan olup, somut olayda **imzalı bordroya itibar edilmesi gerekirdi.** Bu konuda **yazılı belge karşısında davacı tanıklarının soyut anlatımlarına itibar edilmesi doğru olmamıştır.** Mahkemece davacının bordrodaki ücreti esas alınmak suretiyle karar verilmelidir.

(9.HD.22.05.2001, 2000/3071 - 2001/8686)

Davacı işçinin imzasını taşıyan bordrolardaki ücreti, asgari ücret olarak gösterilmiş olup, kanıtlanmayan daha yüksek ücret üzerinden hesap yapılması hatalıdır.

Davacının son aylık ücretinin miktarı konusunda taraflar arasında uyuşmazlık mevcuttur. Davacı işçi altmışmilyon net ücret aldığını ileri sürerken, davalı işveren asgari ücretten ödeme yapıldığını savunmuştur. Dosya içerisinde davacının imzasını taşıyan ücret bordrolarında ücreti asgari ücret olarak gösterilmiştir. Mahkemece bu konuda dinlenen her iki taraf tanıkları da davacının asgari ücretle çalıştığını açıklamışlardır. Bilirkişi tarafından düzenlenen ek raporda hak kazanılan kıdem tazminatı ile hafta tatili alacağı asgari ücrete göre hesaplanmış olup, mahkemece anılan ek rapora göre karar verilmesi gerekirken, kanıtlanamayan daha yüksek ücret üzerinden yapılan hesaba itibar edilmesi hatalıdır.

(9.HD.08.04.2001, 2000/2301 – 2001/7973)

İmzalı bordrolar, Ticaret Odasınınca da doğrulanmış olmakla, bordrolardaki ücretler üzerinden hesaplama yapılmalıdır.

Davacı işçinin fesih tarihinde aylık ücreti taraflar arasında uyuşmazlık konusu oluşturmaktadır. Mahkemece davacı **tanıkların soyut anlatımlarına** dayanılarak onların belirttiği ücret üzerinden tazminat ve haklar hesaplanmış ise de davacı işçinin imzasını da taşıyan ücret bordrosunda aylık ücretin 95 milyon olduğu gösterildiği gibi İstanbul Ticaret Odasından mahkemeye gönderilen cevabı yazıda da bu bordroyu teyit eder şekilde asgari ücret üzerinden ödeme yapılması gerektiği açıklanmıştır. Bu durumda bordroya itibar edilerek hesaplamalar yapılmalıdır.

(9.HD.10.04.2002, 2001/20126 – 2002/6125)

4- İMZASIZ BORDROLARIN KANIT OLAMAYACAĞINA İLİŞKİN KARAR ÖRNEKLERİ:

Pres ustasının ücretinin saptanmasında, imzasız bordrolar esas alınmaz.

Davacı işçinin pres ustası olduğu ve pres ustasının da asgari ücretle çalışmayacağı kabul edilerek, davacının kıdemi, yaşı, yaptığı işin niteliği gözönünde tutularak gerçek ücretinin saptanması gerekir. İşyerinde bulunan **imzasız bordrolardaki ücretin** esas alınması suretiyle hesaplama yapılması doğru değildir.

(21.HD.28.09.2000, 6179-6209) (Yasa HD.2001/6-816, no:365)

İşyerinde veteriner hekim ve teknik müdür olarak çalışan davacının ücretinin saptanmasında, imzasız bordroların delil özelliği yoktur.

Davacının veteriner hekim ve teknik müdür olarak davalı şirkette çalıştığına ilişkin taraflar arasında anlaşmazlık yoktur. Uyuşmazlık ücret miktarı üzerinde toplanmaktadır. Dosya içerisindeki **ücret bordroları imzasız olup, delil özelliği yoktur.** İşverenin Sosyal Sigortalar Kurumu'na verdiği prim tahakkuk cetveli ise işverenin tek taraflı tuttuğu bir belgedir. Taraflar arasında imza altına alınmış bulunan Teknik Personel İmza Sözleşmesi fesihten çok önceki bir tarihte düzenlenmiştir. Belediye Başkanlığı'nın yazısında ise fesih tarihinde 657 sayılı yasaya tabi olarak çalışan veterinerlerin aylık net ücreti belirtilmiştir. Davacı tanıkları davacının net ücreti hakkında bilgi vermişlerdir. Bu değer aynı zamanda davacının dava dilekçesinde bildirdiği miktardır. Davalı tanıkları ise halen çalışan işçilerdir. Dört yılı aşkın süredir ve işyerinde veteriner hekim ve aynı zamanda teknik müdür olarak çalışan davacının asgari ücretle çalışması hayatın olağan akışına uygun değildir. Mahkemece, dosya içerisinde bulunan ek raporda belirtilen ücret üzerinden tazminata hükmetmek gerekirken, aksi düşünce ile yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir. (9.HD.23.101997, 17232-18035) (Madenci Der., 1998/2-31)

Bordrodaki imza davacıya ait değilse, ücret alacağının reddedilmesi hatalıdır.

Mahkemece görüşüne başvurulana bilirkişi yaptığı inceleme sonunda ücret bordrolarındaki imzaların davacı işçiye ait olmadığı sonucuna varmıştır. Buna göre ücret alacağının reddedilmesi hatalıdır. Bordro ile ücretlerin ödendiği kanıtlanmadığından ücret hesabı yapılarak belirlenecek miktar hüküm altına alınmalıdır.

(9.HD.21.01.2002, E.2001/16327-K.2002/388)

Bordrodaki imzaların işçiye ait olup olmadığı belirlenmelidir.

Davacı işçinin kırkdört günlük ücretinin ödenip ödenmediği konusunda uyuşmazlık vardır. Davalı işveren ücretin ödendiğini savunarak bordro fotokopileri ibraz etmiştir. Davacı taraf bordrolardaki imzaların kendisine ait olmadığını ileri sürdüğüne göre bordro asılları celbedilip inceleme yapılarak imzanın davacıya ait olup olmadığı sorunu çözümlenmelidir. Çıplak gözle dahi imzanın davacıya ait olmadığı kabulü yolundaki mahkemenin gerekçesi isabetli değildir. Ücret bordroları asılları getirtilerek açıklandığı şekilde araştırma ve inceleme yapılmalıdır. O halde karar bu yönden bozulmalıdır.

(9.HD.24.01.2002, E.2001/16246-K.2002/723)

İki yabancı dil bilen davacının ücreti belirlenirken, imzasız bordrolara göre hüküm verilemez.

Hüküm altına alınan alacaklara baz teşkil eden ücret, taraflar arasında uyuşmazlık konusunu oluşturmaktadır. Dosya içeriğine göre davacı uzun süre işyerinde çalıştığı gibi, iki yabancı dil de bilmektedir. Mahkemece ücret bordroları esas alınarak sonuca gidilmiş ise de bunların bir çoğu davacı işçinin imzasını taşımamaktadır. Ayrıca ücretinde gerçek durumu yansıtmıyorsa konusunda şüphe uyanmaktadır. Ücretin gerçeğe uygun olarak belirlenebilmesi için böyle durumlarda Dairemizin kararlılık kazanmış uygulaması uyarınca; Davacının yaptığı iş, kıdemi ve bildiği yabancı dil de belirtilerek ne kadar ücret alabileceği ilgili meslek kuruluşundan sorulmalı ve gelecek olan cevap bütün dosya içeriği ile bir değerlendirmeye tabi tutularak hasıl olacak sonuca göre hüküm kurulmalıdır.

(9.HD.02.10.2001, 11421 – 15334)

Asgari ücret üzerinden düzenlenen bordrolarda işçinin imzası bulunmadığına göre, bir aşçının alabileceği ücret meslek kuruluşundan sorulmalıdır.

Lokanta işyerinde çalışmış olan davacı işçinin ücreti taraflar arasında uyuşmazlık konusudur. Davacı haftalık 3.5 milyon TL aldığını ileri sürmüştü, gösterdiği tanıklar da bunu doğrulamışlarsa da **tanıklar işyerinde çalışmamaktadırlar.** Belirtmek gerekir ki **bir aşçının**

İstanbul'daki işyerinde asgari ücretle çalışması da kabul edilemez. Dosyaya ibraz edilen davacının asgari ücretle çalıştığını gösteren bordroda davacının imzası bulunmamaktadır. Bu durumda gerçek ücretin belirlenebilmesi için davalıya ait işyerinde bir aşçının ücretinin ne olabileceğinin davalı işverenin bağlı olduğu meslek kuruluşundan sorularak neticesine göre bir karar verilmelidir.

(9.HD.17.03.1997, 1996/21937 – 1997/5133)

5- SİGORTA KAYITLARI

SSK. primine esas kazanç, aylık ücret miktarı olarak kabul edilemez.

İşyerinde temizlik işçisi olarak çalışan davacı işçinin aylık brüt ücreti 210.000.000 TL. olarak kabul edilmiş ise de, işyeri kayıtlarına ve özellikle davacının imzasını taşıyan ücret bordrolarına göre aylık brüt ücretinin 167.940.000 TL. olduğu anlaşılmaktadır. Temizlik işinden başka ek bir iş yapmadığı anlaşılan davacı daha yüksek ücret aldığını kanıtlamış olmadığı gibi, SSK. primine esas kazancın aylık ücret miktarı olarak kabulü olanağı da bulunmamaktadır. Dava konusu işçilik alacaklarının gerçek ücret üzerinden hesaplanmamış olması hatalı olup, bozmayı gerektirmiştir.

(9.HD.10.06.2003, 519-10511)

Sigorta prim bordrolarında gösterilen ücretlere itibar edilemez.

Taraflar arasındaki uyuşmazlık ücretin miktarı ile ilgilidir. Davacının sekiz buçuk yıl gibi uzun bir süre lüks otel işyerinde aşçı olarak çalıştığı anlaşılmaktadır. Ücret bordroları dosyada mevcut olmadığı gibi davacının imza karşılığında ücretlerini alıp almadığı da belli değildir. Sigorta prim bordrolarında gösterilen ücretlere itibar edilemez. Zira bu belgeler işveren tarafından düzenlenerek imzalanmaktadır. Bu durumda mahkemece yapılacak iş, işverenin mensup olduğu meslek kuruluşundan sorularak davacı gibi kıdemli bir aşçının ne kadar ücret alabileceğinin belirlenmesi gerekir.

(9.HD.24.11.1998, 13630-16619)

İşçinin gerçek ücreti, işyeri ve sigorta kayıtlarına geçmiş ücret değildir.

Sigortalı işçinin tazminatının hesaplanmasında, gerçek ücretinin esas alınması koşuldur. Gerçek ücret ise, işçinin kıdemi, yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre işçiye ödenmesi gereken ücret olduğu, işyeri veya sigorta kayıtlarına geçmiş ücret olmadığı Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir. Somut olayda, davacı işçinin inşaat ustası olduğu, inşaat ustasının da asgari ücretle çalışmasının hayatın olağan akışına ve yaşam deneyimlerine uygun düşmeyeceği, giderek, sigorta müfettişinin asgari ücret üzerinden yapmış olduğu saptamanın gerçeği yansıtmadığı açık seçiktir. Yapılacak iş, inşaat ustası için meslek kuruluşundan bildirilen ücret esas alınarak tazminatı hesaplamak ve Kurum tarafından hüküm tarihine en yakın tarihe göre hesaplanan peşin sermaye değerini zarardan indirmek ve sonucuna göre bir karar vermektir.

(21.HD.06.10.2003, 7157-7456) (Yargı Dünyası, Kararlar, 2004/1-255)

İşçinin ücretinin Sigortadan değil, işyerinden sorulması gerekir.

İş kazasında ölen işçinin desteğinden yoksun kalan davacılar için maddi ve manevi tazminat istenmiştir. Davalı vekili, bilirkişi raporuna karşı, gündeliğın Kurumun gelir bağlama kâğıdına göre tespit edilmesinin doğru olmadığını ve gündeliğın işyerinden sorulması gerektiğini ileri sürmüştür. Gerçekten bilirkişinin ölen işçinin kaza tarihindeki gündeliğini Kurumun gelir bağlama dosyasından tespit ettiği anlaşılmaktadır. Oysa, Sigorta Kurumunca bulunan günlük kazanç, her zaman kazalının kaza anındaki net gündeliği olmayabilir. O halde kazalının günlük kazancı, kaza anında almakta olduğu gündelik ile buna katılması gereken para ve sosyal yardımlar ve kazalıya yapılan ek ödemeler üzerinden hesaplanmalıdır. Bu yön üzerinde gereği gibi durulmayarak günlük kazancın hesabında

Sigorta Kurumunun bulduğu para miktarının esas alınması ve buna göre yapılan hesap sonucu düzenlenen rapora dayanılarak karar verilmesi yasaya aykırıdır.

(9.HD.25.06.1965, 3129-5666) (İş ve Sigorta, 1965/11-15)

İşverence Kuruma verilen prim bordrolarındaki ücrete göre hesaplama yapılamaz.

Davacının torna ustası gibi vasıflı bir eleman olduğu tartışmasızdır. Böyle bir elemanın asgari ücretle çalıştığı kabulü gerçeğe bağdaşmaz. Davacının yaptığı iş, işyerinin özelliği ve hizmet süresi gözönüne alınarak ilgili meslek kuruluşlarından davacının gerçek ücreti belirlenip bu ücretin hesaplara yansıtılması gerekirken, işverence Sosyal Sigortalar Kurumuna verilen tek yanlı prim bordrolarındaki ücrete değer verilmesi hatalı olduğundan kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir. (9. HD. 15.09.1998, 10223-13047) (İBD.1998/4-1021)

6- MÜFETTİŞ RAPORLARININ GEÇERLİĞİ

Zararlandırıcı sigorta olayına uğrayan işçinin ücreti, vizite kağıdı ve onu esas alan müfettiş raporu ile belirlenemez. İbraz edilen bordroda işçinin imzası bulunmadığına göre, bu durumda mahkemece ücret araştırması yapıp elde edilen miktarın tazminat hesabına esas alınarak hüküm kurulması gerekir.

(HGK.28.06.2000, 21-1060 E. 1080 K. (Yasa HD.2000/7-889, no:382)

Gerçek ücret, sigorta kayıtlarına geçmiş ücret değildir.

Zararlandırıcı sigorta olayına uğrayan sigortalının tazminatının hesabında, gerçek ücretinin esas alınması koşuldur. **Gerçek ücretin** ise, işçinin kıdemi ve yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre işçiye ödenmesi gereken ücret olduğu, **işyeri ve sigorta kayıtlarına geçmiş ücret olmadığı Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir.** Somut olayda, davacı işçinin Endüstri Meslek Lisesi Elektrik bölümü mezunu elektrik tesisat işçisi olup, bu nitelikte bir işçinin asgari ücretle çalışmasının hayatın olağan akışına ve yaşam deneyimlerine uygun düşmeyeceği, giderek, **Sigorta Müfettişinin asgari ücret üzerinden yapmış olduğu saptamanın gerçeği yansıtmadığı açık seçiktir.**

(21.HD.26.09.2000, 5270-6115)

Müfettiş tarafından tutulan tutanaklar, 506 sayılı yasanın 130/2 ve 1475 sayılı yasanın 89. maddeleri gereğince, aksi sabit oluncaya kadar geçerlidir.

Zararlandırıcı sigorta olayına uğrayan işçinin beton döküm işçisi olduğu, beton ustası olmadığı, asgari ücret aldığı, ücretin ise işyeri kayıtları incelenmek suretiyle belirlendiği, **Müfettiş raporu ve eklerinin içeriğinden anlaşılmaktadır.** Öte yandan, **müfettiş tarafından tutulan tutanaklar, 506 sayılı yasanın 130/2 ve 1475 sayılı yasanın 89. maddeleri gereğince, aksi sabit oluncaya kadar geçerlidir.** Somut olayda, müfettiş tutanağının aksinin sabit olmadığı açıktır. Hal böyle olunca, giderek işçinin gerçek ücreti yöntemince saptanmış ve belli iken varsayımaya dayalı ücret tespitine gidilemeyeceği ortadadır. Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın ve özellikle gerçek belli iken varsayımaya dayanılmak suretiyle, işçinin kalıpcı ustası olduğundan söz edilerek, Ticaret Odasının bildirdiği ücret üzerinden tazminatın hesaplanması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. (21.HD.21.09.1999, 5155-5960)

Aksi kanıtlanmamışsa, müfettiş raporu geçerlidir.

Müfettiş raporunda işçinin ücreti, sürekli işgöremezlik gelirine esas olmak üzere dayanağı gösterilerek saptandığı açıktır. **Müfettiş raporu, 506 sayılı yasanın 130/2. maddesi gereğince aksi sabit oluncaya kadar geçerli belgelerdendir.** Dosya içeriğine göre raporun aksinin kanıtlanmadığı ortadadır. Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

(21.HD.24.09.1996, 3960-4908)

Müfettiş raporu esas alınmakla birlikte, gerçek ücret araştırılmalıdır.

Maddi tazminat davalarına ilişkin hesap raporlarının düzenlenmesinde, işçinin ücretinin olabildiğince gerçeği yansıtması, mevcut kayıt ve belgelere uygun olması gerekir. Başka bir anlatımla, gerçeğin belli olması durumlarında, varsayımlara dayanılarak sonuca gidilemez. Dava konusu olayda, işçinin ücreti, işverence 90.405 lira olarak bildirilmiş; buna karşılık **Sosyal Sigorta Müfettiş raporunda**, son onbir günlük ücretinin 1.605.075 lira olduğu saptanmıştır. Mahkemece, bu çelişki giderilmeden ve gerçek ücret belirlenmeden varsayım dayalı doğrudan Ticaret odasından gelen yazının esas alınması ve buna dayalı hesap raporuna göre sonuca gidilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

(21.HD.18.02.1997, 163-876) (Yargı Dünyası, 1997/3-129)

Müfettiş raporuna itiraz edilmemişse, rapordaki ücret esas alınmalıdır.

Davacının maddi zarar hesabına esas olarak düzenlenen hesap raporunda bilinen gerçek ücret veya kazancının gözönünde tutulması gerekir. Dava konusu olayda davacının aylık kazancı, ücret bordroları ve **SSK. Müfettişince düzenlenen raporda** belirtilmiştir. Bu olgulara herhangi bir itirazda bulunulmamasına karşın, davacı ücreti olarak, olayla ilgisi bulunmayan TKİ. Ege Linyitleri İşletmesinde uygulanan Toplu İş Sözleşmesi hükümlerinin esas alınması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

(21.HD.17.11.1998, 6171-7854)

Müfettiş raporundaki ücret yerine, neden ve dayanakları gösterilmeden inşaat odasından bildirilen ücretin esas alınması doğru değildir.

Maddi zarar hesaplarında olabildiğince gerçek ve bilinen ücret dikkate alınarak sonuca gidilmelidir. Dava konusu olayda davacının **SSK. Müfettişince** ve işyeri kayıtlarına göre saptanan ücreti mevcuttur. Bu ücret yerine, neden ve dayanakları gösterilmeden inşaat odasından gelen ücretin esas alınması usul ve yasaya aykırıdır. (21. HD. 02.03.2000, 1562-1845)

Müfettişin belirlediği ücretler yerine, işyeri ile ilgisi olmayan Sendikanın bildirdiği ücretler esas alınmaz.

İşçinin yaşı ve mesleki kıdemine göre **SSK. Müfettişince** saptanan ücretler yerine, sendikadan bildirilen ücretlerin esas alınması doğru değildir. Dava iş kazası sonucu meslekte kazanma güç kaybına uğrayan işçinin maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir. İşçinin yaşı, mesleki kıdemi ve tecrübesi ile dosyadaki bilgi ve belgeler dikkate alındığında, **davacının SSK. Müfettişince belirlenen ve asgari ücretin 1,5 katı tutarındaki ücretle çalıştığı belli olmasına rağmen**, olay yeri ile ilgisi olmayan İstanbul'daki Türkiye Liman Döküm ve Gemi Sanayi İşçileri Sendikası'nca bildirilen emsal ücretlere göre tazminatın belirlendiği hesap raporunun hükme esas alınması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. (21.HD.14.05.2002, 2567-4372)

Müfettiş raporu, davacının imzasını içeren ücret bordrolarıyla doğrulanmış olmasına göre, meslek kuruluşundan ücretin sorulması doğru değildir.

Sigortalıya bağlanan gelirin peşin sermaye değerine esas alınan ücretin işyeri kayıtları incelenmek suretiyle müfettiş tarafından saptandığı, müfettiş raporunun, davacının da imzasını içeren ücret bordrolarınca doğrulandığı ortadadır. Bu nedenle, davacının ücreti belli iken varsayım dayanılarak ve özellikle işçinin yaptığı iş beton karma, hafriyat ve malzeme taşıma işi olduğu halde, elektrikçi olarak meslek kuruluşundan ücretinin sorulması ve buna göre tazminatın hesaplanması usul ve yasaya aykırıdır. Yapılacak iş, davacının sigorta müfettişine verdiği beyanı ve bordrolardaki ücret dikkate alınarak tazminatın hesaplanmasıdır.

(21.HD.12.11.1998, 7234-7660)

Aksi kanıtlanmayan müfettiş raporu geçerli sayılmalıdır.

İşçinin olay tarihindeki ücreti, müfettiş raporu ve eklerinden açıkça anlaşılmaktadır. **Sigorta müfettişleri tarafından düzenlenen tutanaklar, İş Yasası'nın 89 ve 506 sayılı yasanın 130/2. maddeleri uyarınca aksi sabit oluncaya kadar geçerli belgelerdendir.** Somut olayda, yukarıda sözü geçen tutanağın aksinin kanıtlanmadığı açıktır. Hal böyle olunca, tazminatın hesaplanmasında, tutanaktaki ücretin dikkate alınması gerekir.

(21.HD.24.09.1998, 5758-5826)

7- BİREYSEL İŞ (HİZMET) SÖZLEŞMELERİNİN GEÇERLİĞİ

Bireysel iş sözleşmeleriyle ilgili Yargıtay kararları:

Taraflar arasındaki özel hizmet sözleşmesinde kabul edilen ve bu sözleşme hükümlerine göre davacıya ödenen en son ücret üzerinden hesaplama yapılmalıdır.

Taraflar arasında ücretin ne şekilde artırılacağını gösteren **özel bir hizmet sözleşmesi** bulunmaktadır. Davacının ücretine yapılacak zam yönünden, kapsam dışı personel olan sekiyon müdürleri emsal gösterilmiştir. Davacının kapsam dışı personel olduğu ve onlara sağlanan tüm haklardan yararlanacağı yönünde bir hüküm yoktur. Bu nedenle, alacaklarının giydirilmiş ücretten hesaplanması hatalıdır. Taraflar arasındaki **özel hizmet sözleşmesinde** kabul edilen ve bu sözleşme hükümlerine göre davacıya ödenen en son ücret üzerinden hesaplama yapılmalıdır.

(9.HD.18.09.2002, 2984-15977)

Uyuşmazlığın yazılı hizmet sözleşmesine göre çözümlenmesi gerekir.

Uyuşmazlık davacının ücreti konusundadır. Dosyaya davacı tarafından ibraz edilen ve **işverenin imzasını taşıyan hizmet sözleşmesi** fotokopisinde davacının aylık ücretinin 3.500 DM. olduğu yazılıdır. İşverenden bu sözleşmenin aslı istenmeli, sözleşmenin ibraz edilmemesi halinde bu sözleşmeye değer verilmeli, dava konusu alacak 3.500 DM. aylık ücrete göre belirlenmelidir. Sözleşmenin ibrazı halinde de sözleşme aslında ücret kısmının boş olması durumunda şimdiki gibi karar verilmelidir.

(9.HD.07.02.2001, 2000/18298-2001/1892)

Taraflar arasındaki hizmet sözleşmesine göre hüküm kurulmalıdır.

Taraflar arasında bağitlanan hizmet sözleşmesinde çalışma karşılığının Libya Dinarı olarak ödeneceği kararlaştırılmış, hiç bir surette Amerikan Dolarından söz edilmemiştir. Buna rağmen, dava konusu isteklerin Amerikan Doları olarak talep edilmesi ve mahkemece de buna göre hüküm kurulması doğru değildir. Davacı, sözleşmede kararlaştırılan Libya Dinarını yabancı para borcu olarak isteyebilir. Bu durumda mahkemece yapılacak iş, davacının isteğinin Libya Dinarı olduğu kabul edilerek buna göre alacak miktarlarını saptamak ve istekler aşılmamak suretiyle hak edilen dava konusu alacaklara Libya Dinarı olarak aynen veya fiili ödeme tarihindeki efektif kur üzerinden Türk Lirası karşılığının davalılardan tahsiline karar vermektir.

(9.HD.24.04.1995, 1994/564 – 1995/13960)

Yazılı hizmet sözleşmesinin belirsiz süreliye dönüşmesinden sonra eşit işe eşit ücret kuralının uygulanması.

Davacı işçi, bir yıllık süreli yazılı sözleşme ile işe alınmış, sonra da sürenin hitamında çalışmasını sürdürerek ikinci yılı da doldurmuş bulunduğu göre, sözleşmesi üçüncü yılın başından itibaren belirsiz süreli bir nitelik kazanmıştır. Bu konuda taraflar arasında bir uyuşmazlık da bulunmamaktadır. Uyuşmazlık konusu, hizmet sözleşmesi belirsiz süreli niteliği kazanan işçinin, belirsiz süreli sözleşmelerle işe alınan ve çalıştırılan işçilerin işverenle yaptıkları sözleşmelerde onlar için öngörülen ikramiye yakacak ve lojman gider gibi

alacak ve yardımlardan yararlanması gerekip gerekmediğine ilişkindir. Mahkemece davacının, belirsiz süreli sözleşmelerle çalıştırılanların sözleşmelerindeki bu alacaklardan yararlandırması gerekeceği düşünülerek hüküm kurulmuştur. Ancak bu sonuca gidebilmek için öncelikle işyerinde kaç işçinin çalıştığı, bu işçilerden hangilerinin belirsiz süreli sözleşmelerle çalıştırıldıkları, görev yaptıkları yerler ve yaptıkları işler ve işe alındıkları tarihler bir taraftan; belirli süreli sözleşmelerle işe alınan işçilerden sözleşmeleri belirsiz süreli nitelik kazananların sayıları, yaptıkları işler, çalıştıkları yerler ve işe alındıkları tarihler diğer taraftan tespit edilerek, bunlar arasında bir karşılaştırma ve değerlendirme yapılmalıdır. Bu araştırma ve inceleme için gerektiği taktirde bir bilirkişi aracılığıyla bu konular açıklığa kavuşturulabilir. Bu inceleme sonucunda aynı işi yapan, aynı kıdemi olan, aynı yerde çalışan süresi belirsiz sözleşmeli işçilere ikramiye, yakacak ve diğer haklar ödendiği halde sonradan sözleşmeleri belirsiz nitelik kazanan işçilere ödenmediği, bir başka anlatımla eşit işe eşit ücret ilkesine uyulmadığı sonucuna varıldığı taktirde şimdiki gibi istek hüküm altına alınmalı aksi halde reddedilmelidir.

(9.HD.23.11.2000, 12061-17190)

8- TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ

Hüküm tarihine en yakın tarihte yürürlüğe giren Toplu İş Sözleşmesindeki ücretler üzerinden tazminat hesaplanmalıdır.

Tazminatın belirlenmesinde, hüküm tarihine en yakın tarihte belli olan verilerin nazara alınması gerektiği Yargıtay'ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindedir. Bu nedenle, **hüküm tarihine en yakın tarihte yürürlüğe giren yeni Toplu İş Sözleşmesi hükümleri** ile asgari ücreti gözönünde tutmak, bu hususlar **kamu düzenine ilişkin** olduğundan, hakim görevi gereği olduğu tartışmasızdır.

(21.HD.28.11.2000, 8538-8519)

Bozmadan sonra yürürlüğe giren yeni Toplu İş Sözleşmesindeki ücret artışlarına göre tazminat hesabı yeniden yapılmalıdır.

Bozmadan sonra yürürlüğe girmiş yeni Toplu İş Sözleşmesinde ücret ve haklarda artış varsa, maddi zarar hesaplanırken, anılan toplu iş sözleşmesi hükümleri de gözönünde tutulmalıdır.

(9.HD.16.10.1979, 7779-12866) (YKD. 1980/2-236)

Son Toplu İş Sözleşmesindeki ücret zamları dikkate alınmalıdır.

Son Toplu İş Sözleşmesinde zam miktarının ne suretle saptanacağı açıklanmış ve bu döneme ait enflasyon oranları DİE tarafından duyurulmakla bilinir halde olduğundan, bilinen dönem kazancının hesaplanmasında, gerçek belli iken varsayım gidilemeyeceği ilkesi karşısında, bir önceki dönem toplu iş sözleşmesindeki zam miktarının yansıtılması suretiyle tazminatın belirlenmesi doğru değildir.

(21.HD.14.10.1997, 5076-6413) (YKD. 1998/9-1365)

İşçinin ileride alacağı ücretler, önceden Toplu İş Sözleşmesi ile saptanmışsa, bu ücretlerin de esas alınması gerekir.

Bilinen ücretlerin ileriye ilişkin olması nedeniyle, bu ücretlerin esas alınarak hesaplanan yıllık kazanca rapor tarihine göre iskonto uygulamak da, sermayeleştirme işleminin doğal sonucudur. Şu duruma göre, bilinen tüm ücretlerin hesap raporuna yansıtılması, ancak iskontolama işleminin rapor tarihine göre yapılması gerekir.

(21.HD.04.12.1995, 7391-7245)

Bozmadan sonra yürürlüğe giren Toplu İş Sözleşmesindeki ücret artışlarının hesaplamada gözetilmesi kamu düzeni gereğidir.

Toplu İş Sözleşmelerinin uygulanması kamu düzeni ile ilgili olduğundan, **bir istek olmasa dahi**, bozmadan sonra yürürlüğe giren Toplu İş Sözleşmelerindeki ücret artışlarının hesaplamada gözönünde tutulması gerekir. Asgari ücretin ve **toplu iş sözleşmelerinin uygulanması kamu düzeniyle ilgili olduğundan, bir talep olmasa dahi, resen gözönünde tutulması zorunludur.** Öte yandan, kamu düzeni ile ilgili konularda **usuli kazanılmış haktan söz edilemez.** Bu nedenle, **bozmadan sonra işçi ücretlerinde artma olmuş ise**, bu artışların da hesapta gözönünde tutulması gereklidir. Zira, bozmadan sonra meydana gelecek artışları davacı önceden bilme olanağına sahip olmadığından, davacının kararı temyiz etmemesi, karşı taraf yararına usuli kazanılmış hak doğurmaz. Ancak yapılacak hesapta bir maddi tazminat ödemesi gerektiği sonucuna varılırsa, önceki kararı davacı temyiz etmediğinden, maddi tazminat, bozmadan önceki miktarı geçemez. Başka bir anlatımla, bozmadan önceki kararlar hüküm altına alınan miktar aşılmamış olmadıkça, davalı yararına usuli kazanılmış haktan söz edilemez.

(21.HD.25.05.2000, 4100-4206)

Bilinen dönem kazançlarının en son Toplu İş Sözleşmesine göre hesaplanması gerekir.

Davacı Kurumun rücu alacağına tavanını oluşturan miktarın belirlenmesinde, zararın tespiti aşamasında **sigortalının bilinen dönemdeki kazancının Toplu İş Sözleşmesi hükümlerine göre** saptanması gerekir.

(10.HD.06.06.1995, 4718-5232)

Gerçek ücretin saptanmasında Toplu İş Sözleşmesi dikkate alınmalıdır.

Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan **işçinin Toplu İş Sözleşmesine tabi olmasına** ve ücretinin de işyeri kayıtları ile bordrolarda açıkça belli olmasına göre, yapılacak iş, Toplu İş Sözleşmeleri, işyeri kayıtları ve bordrolar getirilerek gerçek ücretini saptamak ve sonucuna göre karar vermektir.

(21.HD.07.11.2000, 7715-7642)

Ölümlü kaza tarihinden sonra ve hüküm tarihine yakın tarihte yürürlüğe giren Toplu İş Sözleşmesi esas alınarak, tazminat hesabı yapılmalıdır.

01.02.1994 tarihinde uğradığı iş kazası sonucu ölen sigortalının çalıştığı yer itibarıyla çalışmasını sürdürebilseydi, yararlanacak olduğu Toplu İş Sözleşmelerinin 31.12.1999 tarihine kadar getirdiği düzenleme ve haklar esas alınmış olmasına karşın, anılan tarih sonrasındaki ücretin tespitinde 1999 yılı sonu itibarıyla belli olan ücretin, asgari ücrete oranı esas alınarak kalan dönem için hesaplama yapılması gerekirken, kazanın gerçekleştiği tarihte fiilen alınan ücretin asgari ücrete oranının esas alınması usul ve yasaya aykırıdır.

(21.HD.04.06.2002, 3799-5328) (İBD.2005/2-595)

9- MESLEK KURULUŞLARINDAN BİLGİ İSTENMESİ

Nitelikli işçinin yaptığı iş, kıdemi ve yaşı nazara alınarak ilgili meslek kuruluşlarından ne kadar ücret alabileceği sorulmalıdır.

Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan işçinin vasıflı işçi olduğu dosya içerisinden anlaşılmaktadır. Öte yandan işçinin yaşı, yaptığı işin niteliği ve kıdemi nazara alındığında asgari ücretle çalışması hayatın olağan akışına ve yaşam deneyimlerine uygun olmayacağından ücret bordrosundaki gerçeği yansıttığı söylenemez. Hal böyle olunca davacının yaptığı iş, kıdemi ve yaşı nazara alınarak **emsalinin aldığı ücretin ilgili meslek kuruluşlarından saptanarak** buna göre tazminatın saptanması gerekir.

(21.HD.29.09.1998, 5889-6025)

Hesaplama ilgili meslek kuruluşlarının verileri dikkate alınmalıdır.

Davacının maddi zarar hesabı yapılırken gördüğü işe uygun **gerçek ücret ve kazançları bildirebilecek ilgili meslek kuruluşlarının verileri** esas alınmalıdır.

(21.HD.27.04.1999, 2981-2837)

Meslek kuruluşundan veya ticaret odasından ücret sorulmalıdır.

Tazminat hesabında sigortalının günlük ücreti **meslek kuruluşlarından veya ticaret sanayi odasından** sorulup bildirilen ücretin dikkate alınması gerekir.

(21.HD.07.11.2000, 6198-7638)

İşin niteliğine göre ücretin meslek kuruluşundan sorulması gerekir.

Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan işçinin yaşı, kıdemi, yaptığı işin niteliği gözönünde tutularak **ücretin meslek kuruluşundan sorulup saptanması** yerine Belediyeden sorulması yerinde değildir.

(21.HD.21.05.1996, 1481-2893)

İşçinin yaptığı işin karşılığı olan ücret meslek kuruluşundan sorulmalıdır.

İnşaat işinde çalışan davacının yaptığı işin karşılığı olarak alması gereken ücret, ilgili **meslek kuruluşlarından sorulmak** suretiyle tesbiti ve davacının dava dilekçesinde belirttiği ücret de aşılmamak suretiyle tesbit edilecek ücret üzerinden maddi tazminatın hesabı gerekirken, bordrolardaki asgari ücrete göre hesap yapılarak hüküm kurulmuş olması doğru değildir. (9.HD.09.06.1992, 669-6306)

İşçinin gerçek ücreti ticaret odası veya meslek kuruluşundan sorulmalıdır.

Davacının yaptığı iş ile yaşı ve tecrübesi dikkate alınarak **gerçek ücretinin** ne olabileceği (**meslek kuruluşu ve ticaret odası** gibi) ilgili kuruluşlardan sorulmalı ve ücret konusunda toplanan tüm deliller değerlendirilmek suretiyle **gerçek ücreti** belirlenmeli ve tazminat hesabı buna göre yapılmalıdır.

(9.HD.21.01.1993, 1992/5968-1993/787)

İşçinin alabileceği ücret meslek kuruluşundan sorulmalıdır.

Arada yazılı bir sözleşme bulunmadığına ve tanıklar da çelişkili bilgiler verdiklerine göre, işçinin alabileceği ücretin **ilgili meslek kuruluşundan** sorularak açıklığa kavuşturulması gerekir.

(9.HD.25.05.2001, 6224-8839) (İBD.2002/3-824)

Gerçeğe uygun ücret ilgili meslek kuruluşundan sorulmalıdır.

Uzun yıllar aynı işyerinde çalışan ve iki yabancı dil bilen davacının ücretinin **gerçeğe uygun** belirlenebilmesi için **ilgili meslek kuruluşundan** bilgi istenmelidir.

(9.HD.02.10.2001, 11421-15334) (İBD.2002/3-825)

Uzmanlık konusuna göre ücretin meslek kuruluşundan sorulması gerekir.

Uzman işçi olarak yurt dışına gönderildiği anlaşılan davacının asgari ücretle çalışması hayatın olağan akışına uygun değildir. Davacının uzmanlık konusu ve çalışma şekli açıklanarak, alabileceği ücretin ilgili **meslek kuruluşundan** sorularak saptanması gerekir.

(9.HD.01.11.2001, 12919-16880) (İBD.2002/3-826)

Kalıpcı ustasının ücreti meslek kuruluşundan sorulmalıdır.

Sigortalının tazminatının hesaplanmasında **gerçek ücretin** esas alınması koşuldur. Gerçek ücretin ise, işçinin kıdemi, yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre işçiye **ödenmesi gereken ücret** olduğu, işyeri ve sigorta kayıtlarına geçmiş ücret olmadığı Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir. Somut olayda, davacı işçinin kalıpcı ustası olduğu, kalıpcı ustasının da asgari ücretle çalışmasının hayatın olağan akışına ve yaşam deneyimlerine uygun düşmeyeceği; giderek, sigorta müfettişinin asgari ücret üzerinden yapmış olduğu saptamanın gerçeği yansıtmadığı açık-seçiktir. Yapılacak iş, davacı işçinin kalıpcı ustası olduğu ve kalıpcı ustasının asgari ücretle çalışmayacağı kabul edilerek, **meslek kuruluşu** tarafından bildirilen ücret esas alınarak tazminatı yeniden hesaplamaktır.

(21.HD.27.06.2000, 3995-5128) (YKD. 2001/3-413)

İşçinin kıdemine, iş ve işyerine göre gerçek ücreti meslek kuruluşundan saptanmalıdır.

Ücretin uyuşmazlık konusu olması durumunda, **işçinin gerçek ücretinin** saptanabilmesi için fesih ve diğer işçilik haklarının gerçekleştiği tarihteki ücretin ne miktarda olabileceği, davacının kıdemi, yaptığı iş ve işyerinin özellikleri gözetilerek ilgili meslek kuruluşundan sorulmalıdır. Uzun yıllar kalfa olarak çalışan işçinin asgari ücretle çalıştığı kabulü olanaksızdır. (9.HD.14.04.1997, 1666-7407) (Yasa HD.1998/4-685, no:234)

İşçinin iş ve ünvanına göre meslek kuruluşundan ne kadar ücret alabileceği sorulmalıdır.

Bordrolarda asgari ücretli olarak çalışmış görünmesine rağmen, tanıklar aksini açıklamışlarsa, öncelikle nitelikli veya nitelsiz işçi grubundan hangisine girdiği, yaptığı iş ile ünvanı itibarıyla asgari ücretle çalışıp çalışmayacağı değerlendirilmeli, gerekirse meslek kuruluşundan kıdemi, iş ve ünvanına göre ne kadar ücret alabileceği sorularak sonucuna göre karar verilmelidir. (9.HD.14.05.1997, 4925-8984) (YKD. 1998/7-999)

Mobilya ustasının alabileceği ücret meslek odasından sorulmalıdır.

Mahkemece, bordro ve Bölge Çalışma Müdürlüğü raporuna itibar edilerek asgari ücret üzerinden tespit edilen tazminat ve işçi alacakları hüküm altına alınmıştır. Dosyadaki belge ve bilgilere göre, davacı işçinin davalıya ait işyerinde beş yıl kadar mobilya ustası olarak çalıştığı anlaşılmakta olup, dairesinin kararlılık kazanmış uygulamasına göre bu tür nitelikli işçilerin asgari ücretle çalıştığı kabulü hayatın olağan akışına aykırıdır. Mobilya ustalığı nitelik ve tecrübeyi gerektirdiği gibi davacı beş yıldan beri de davalı işyerinde çalıştığından, sağlıklı bir çözüme ulaşılması için çalışma süresi ve görev ünvanından söz edilerek davacı gibi bir işçinin ücretinin ne olabileceği ilgili meslek odasından sorulmalı ve sonucuna göre belirlenecek tazminat ve işçilik hakları hüküm altına alınmalıdır.

(9.HD.07.02.2002, 2001/16915 – 2002/2457)

Davacının alması gereken ücret meslek kuruluşundan sorulmalıdır.

Hüküm tarihine en yakın tarihe kadar olan sürede davacının alması gereken ücret **meslek kuruluşundan** sorulmak suretiyle tesbit edilmesi ve buna göre tazminatın hesaplanması zorunludur.

(21.HD.31.05.2001, 3989-4326)

Ticaret Odasından bildirilen ücrete göre tazminat hesaplanmalıdır.

Davacının maddi tazminat hesabı yapılırken, rapor tarihinde bilinen en son ücretlerin esas alınması gerekir. Dosya içerisinde davacının maddi tazminat hesabına esas ücreti **Ticaret Odası Başkanlığından** bildirilmesine karşın, bu ücretin gözönünde tutulmaması usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

(21.HD.21.01.1997, 162-86) (Yargı D.1997/4-94)

Ücret konusunda meslek kuruluşundan bilgi alınmalıdır.

Davacının işyeri ve kurum kayıtlarında gözüken aylık kazancını belirlemek gerektiğinde, bu konuyu bilmesi gereken işyeri çalışanları beyanlarına başvurmak, **meslek kuruluşundan** bilgi almak ve sonucuna göre karar vermek gerekir.

(21.HD.04.05.2000, 3511-3605)

Ağır vasıta şoförünün ücreti ilgili meslek odasından saptanmalıdır.

İlgili meslek odasından davacının yaptığı iş ve hizmet süresi de belirtilmek suretiyle alabileceği ücret belirlenmelidir. Davacının ağır vasıta şoförü olarak davalı şirkette çalıştığı ve asgari ücretin üzerinde ücret aldığı iddia edildiğine göre, ilgili meslek odasından davacının yaptığı iş ve hizmet süresi de belirtilmek suretiyle alabileceği ücret saptanarak sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken asgari ücret üzerinden hesap yapılarak tazminat ve alacaklara karar verilmesi hatalıdır.

(9.HD.16.06.2003, 457-11309)

Yurtdışında çalışan bir şantiye şefinin ne kadar ücret alabileceği Ticaret Odasından sorularak değerlendirme yapılmalıdır.

Davacı işçinin Arnavutluk'taki işyerinde şantiye şefi olarak çalıştığı dosya içindeki bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır. Ne var ki, davacının aylık ücretinin miktarı tartışmalı olup, bu konuda dosyada bulunan delillerden yola çıkılarak sağlıklı bir çözüme ulaşma imkanı bulunmamaktadır. Ücretin miktarını gösteren işverence düzenlenmiş bir belge bulunmadığı gibi, bu konuda yazılı bir sözleşme de mevcut değildir. Her ne kadar, davalı işverenin muhasebecisi olarak çalıştığı ileri sürülen bir işçinin imzasını taşıyan belgede aylık ücretinin 3500 Amerikan Doları olduğu yazılı ise de, belirtilen kişi bu belgenin tamamen davacının isteği üzerine düzenlendiğini bir dilekçe ile bildirmiş, öte yandan duruşmadaki beyanında ise belgenin, şirketin Türkiye'deki yetkililerine gönderilmek üzere hazırlandığını açıklamıştır. Aynı zamanda bu şahsın davalı işveren ile davasının bulunduğu da dikkate alındığında, aylık ücretin 3500 Amerikan Doları olduğunun kabulü hatalıdır. Mahkemece, yurtdışında çalışan bir şantiye şefinin belirtilen tarihlerde ne kadar ücret alabileceği **Ticaret Odasından** sorularak, alınacak olan yazı, dosya içindeki bilgi ve belgelerle birlikte yeniden bir değerlendirmeye tabu tutulmak suretiyle sonuca gidilmelidir.

(9.HD.11.06.2002, 2934-9698)

Kalifiye ve kıdemli işçinin alabileceği ücret meslek kuruluşundan sorulmalıdır.

Tanık ifadesi ve bordronun çelişkili olması nedeniyle kalifiye ve kıdemli işçinin alabileceği ücret meslek kuruluşundan sorulmalıdır. Davacı tanığı davacının ücretinin haftada net 35.000.000 TL. olduğunu söylemiş, davalı tanığı da kendi ücreti ile bordro arasında fark bulunduğunu anlatır şekilde beyanda bulunmuştur. Bu hususlar gözardı edilerek bordroya itibar edilmesi hatalıdır. Davacının yaptığı iş dikkate alınarak hizmet süresi ve kıdemi de gözetilmek suretiyle **ilgili meslek kuruluşundan alabileceği ücret sorularak** sonucuna göre karar verilmelidir.

(9.HD.01.05.2002, E.2001/20831-K.2002/6967)

Gerçek ücret, işçinin kıdemi ve yaptığı işin özelliğine göre ödenmesi gereken ücrettir.

Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan sigortalının tazminatının hesaplanmasında, gerçek ücretin esas alınması koşuldur. Gerçek ücretin ise, işçinin kıdemi, yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre işçiye ödenmesi gereken ücret olduğu, işyeri veya sigorta kayıtlarına geçmiş ücret olmadığı Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir. Somut olayda, davacı işçinin inşaat ustası olduğu, inşaat ustasının da asgari ücretle çalışmasının hayatın olağan akışına ve yaşam deneyimlerine uygun düşmeyeceği, giderek, sigorta müfettişinin asgari ücret üzerinden yapmış olduğu saptamanın gerçeği yansıtmadığı açık seçiktir. Yapılacak iş, inşaat ustası için meslek kuruluşundan bildirilen ücret esas alınarak tazminatı hesaplamak ve Kurum tarafından hüküm tarihine en yakın tarihe göre hesaplanan peşin sermaye değerini zarardan indirmek ve sonucuna göre bir karar vermektir.

(21.HD.06.10.2003, 7157-7456)

Boyacı ustası asgari ücretle çalışmayacağından, gerçek ücreti ilgili meslek kuruluşundan sorulmalıdır.

Vasıflı işçinin asgari ücretle çalışmasının hayatın olağan akışına ve yaşam deneyimlerine uygun düşmeyeceği açık seçiktir. Sigortalının tazminatının hesaplanmasında gerçek ücretin esas alınması koşuldur. Gerçek ücretin ise, işçinin kıdemi, yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre işçiye ödenmesi gereken ücret olduğu, işyeri veya sigorta kayıtlarına geçmiş ücret olmadığı Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir. Somut olayda, davacı işçinin vasıflı boyacı ustası olduğu ve boyacı ustasının da asgari ücretle çalışmayacağı kabul edilerek, meslek kuruluşlarından sorularak bildirilen ücretin esas alınması ve tazminatın buna göre hesaplanması gerekir.

(21.HD.20.03.2001, 1005-2091)

İmzalı bordrolar gerçeği yansıtmıyorsa, meslek kuruluşundan gerçek ücret araştırılmalıdır.

Davacı tarafından imzalanan ve imzası inkar edilmeyen bordrolarda davacının ücreti asgari ücret olarak gösterilmiş, mahkemece buna değer verilerek hüküm kurulmuştur. İşyerinde inşaat ustası olarak çalışan davacının çalışma süresi, yaptığı iş tanık beyanları ile birlikte değerlendirildiğinde bordroların gerçeği yansıtmadığı kuşkusuz doğmaktadır. Bu nedenle davacının çalışma süresi, yaptığı iş, çalışma tarihleri açıklanarak meslek kuruluşundan alabileceği ücret sorulmalı, alınan cevap tüm delillerle birlikte değerlendirilerek ücret belirlenmeli, gerekirse bilirkişiden yeniden rapor alınmalı ve sonucuna göre hüküm kurulmalıdır.

(9.HD.27.10.2004, 8503-24277)

Aşçının ücreti meslek kuruluşundan sorularak belirlenmelidir. Asgari ücret üzerinden düzenlenen bordrolarda işçinin imzası bulunmadığına göre, bir aşçının alabileceği ücret meslek kuruluşundan sorulmalıdır. Lokanta işyerinde çalışmış olan davacı işçinin ücreti taraflar arasında uyuşmazlık konusudur. Davacı haftalık 3.5 milyon TL aldığını ileri sürmüş, gösterdiği tanıklar da bunu doğrulamışlarsa da **tanıklar işyerinde çalışmamaktadırlar.** Belirtmek gerekir ki **bir aşçının İstanbul'daki işyerinde asgari ücretle çalışması da kabul edilemez.** Dosyaya ibraz edilen **davacının asgari ücretle çalıştığını gösteren bordroda davacının imzası bulunmamaktadır.** Bu durumda gerçek ücretin belirlenebilmesi için davalıya ait işyerinde bir aşçının ücretinin ne olabileceğinin **davalı işverenin bağlı olduğu meslek kuruluşundan sorularak** neticesine göre bir karar verilmelidir.

(9.HD.17.03.1997, 1996/21937 – 1997/5133)

Gerçek ücret meslek örgütü aracılığı ile araştırılmalıdır.

Davacının ücretiyle ilgili gerçek durumun ortaya çıkarılabilmesi için ilgili meslek örgütünden davacının kıdemi, eğitimi, çalışma tarihleri ve görevinin muhasebe müdürlüğü olduğu bildirilerek ücret araştırması yapılmalıdır.

(9.HD.24.02.2004, 2003/11432-2004/3116) (Legal, 2004/3-1042)

Yurt dışında görevlendirilen uzman işçinin ücreti meslek kuruluşundan saptanmalıdır.

Davacı işçi aylık ücretinin 1000 ABD. Doları olduğunu iddia etmiş, davalı ise asgari ücretten ödeme yapıldığını savunmuştur. Uzman işçi olarak yurt dışına gönderildiği anlaşılan davacının asgari ücretle çalışması hayatın olağan akışına uygun değildir. Davacının uzmanlık konusu ve çalışma şekli açıklanarak, alabileceği ücretin meslek kuruluşlarından sorularak saptanması gerekir.

(9.HD.01.11.2001, 12919-16880) (İBD. 2002/3-826)

Meslek lisesi mezunu davacının kalfalık ve ustalık dönemlerindeki olası kazançları ilgili meslek kuruluşundan sorulup, olası kazançlarına göre tazminat hesaplatılmalıdır.

Davacının kazadan önce sınavını kazandığı meslek okuluna kayıt yaptırıp, olağan koşullarda mezun olarak su tesisatı ve kalorifer ustası olacağı varsayılarak anılan meslek sahibinin geliri baz alınıp davacının maddi zararının hesaplatılması ilke olarak doğru ise de, Meslek Lisesi mezunu bir kişinin hemen usta sıfatı kazanamayacağı, belli deneyim sürecinden sonra bu aşamaya gelebileceği hakkındaki hayat gerçeği gözetilerek, gerektiğinde **ilgili meslek kuruluşundan** sorulup kalfalık döneminin olağan süresi saptandıktan sonra, davacının maddi zararının kalfalık ve ustalık dönemlerindeki olası gelirlerine göre tazminatın hesaplatılması gerekir.

(11.HD.15.11.2001, 6484-9025)

İşçinin ücretinin yazılı olarak belirlenemediği hallerde, işverenin bağlı olduğu meslek odasından alabileceği ücret araştırılmalıdır.

Taraflar arasında yazılı bir sözleşme bulunmadığına göre, davacı tanığının soyut anlatımına dayanılarak yabancı para üzerinden isteklerin kabulü hatalıdır. Davacı işçinin, aylık ne kadar ücretle çalıştığının anlaşılabilmesi için, davalı işverenin bağlı olduğu meslek kuruluşundan sorulması gerekmektedir. Bu konu araştırılırken davacının yaptığı iş, kıdemi ve diğer ilgili unsurlar da belirtilmeli, cevap geldikten sonra tüm dosya içeriği ile birlikte değerlendirmeye tabi tutularak hüküm kurulmalıdır.

(9.HD.05.06.2002, 2137-9532)

Kalıpcı ustanın ücreti konusunda ilgili meslek kuruluşundan bilgi alınmalıdır.

Dosyadaki bilgi ve belgelere göre davacı işçinin davalıya ait işyerinde üç yıl kadar kalıp ustası olarak çalıştığı anlaşılmaktadır. Mahkemece hüküm altına alınan tazminat ve alacaklar asgari ücret üzerinden hesaplanmıştır ki, bu hesaplama gerçeklere uygun düşmemektedir. Son beş aylık döneme ilişkin bordrolar davacının imzasını taşımamaktadır. Her ne kadar önceki bordrolarda imza varsa da Dairemizin kararlılık kazanmış uygulamasına göre nitelikli olmayan işçiler açısından imzalı bordroların davacıyı bağlayacağı kabul edilmekte ise de, nitelikli işçiler için bu bağlayıcılıktan sözedilemez. İnşaat ustalığı nitelik ve tecrübeyi gerektirdiği gibi, üç yıldan beri de davacı davalı işyerinde çalışmıştır. Böyle olunca bu sorunun isabetli bir çözüme kavuşturulabilmesi için çalışma süresi ve görev ünvanından söz edilerek davacı gibi bir işçinin ücretinin ne olabileceği **ilgili meslek odasından sorularak** hasıl olacak sonuca göre karar verilmelidir.

(9.HD.01.02.1999, 1998/18841-1999/1158) (İBD.1999/2-463)

Torna ustasının gerçek ücreti meslek kuruluşundan sorulmalıdır.

Davacı, işyerinde torna ustası olarak çalıştığını ve ayda net on milyon lira ücret aldığını ileri sürmüştü; Mahkeme, işverence Sosyal Sigortalar Kurumuna verilen bordrolarda gösterilen asgari ücreti hesaplamalara esas almıştır. Davacı tanıkları son ücretin on milyon lira olduğunu bildirmelerine karşılık, işyerinde çalışmaya devam eden davalı tanıkları ücretin dört milyon lira olduğunu söylemişlerdir. İşverence davacının imzalarını taşıyan ücret bordroları dosyaya sunulmamıştır. Davacının torna ustası gibi vasıflı bir eleman olduğu tartışmasızdır. Böyle bir elemanın asgari ücretle çalıştığının kabulü gerçekle bağdaşmaz. Davacının yaptığı iş, işyerinin özelliği ve hizmet süresi gözönüne alınarak ilgili meslek kuruluşlarından davacının gerçek ücreti belirlenip bu ücretin hesaplara yansıtılması gerekirken, işverence Sosyal Sigortalar Kurumuna verilen tek yanlı prim bordrolarındaki ücrete değer verilmesi hatalı olduğundan kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.

(9.HD.15.09.1998, 10223-13047) (İBD.1998/4-)

Kazanç kaybının hesabında, Otomobilciler ve Şoförler Odasından bilgi alınmalıdır.

İstek konusu kazanç kaybı hakkında Adapazarı Otomobilciler ve Şoförler Odasından alınan cevabi yazıda bildirilen günlük ortalama kazanç miktarlarına göre tazminatın belirlenmemiş olması isabetsiz olup, bu konuda bilirkişiden ek rapor alınmasıyla irdelenip sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken, eksik incelemeyle karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.

(19.HD.16.12.1994, 6983-12714)

Davacının demir doğrama işinden elde edeceği gelir meslek kuruluşundan sorulmalıdır.

Davacı trafik olayı sonucu yaralandığını ileri sürerek tazminat istemiştir. Mahkeme kararına dayanak yapılan bilirkişi raporu gerekli ayrıntıyı içermediği gibi, Yargıtay denetimine de imkan verecek açıklıkta bulunmamaktadır. Diğer yandan, davacının gerçek gelirinin belirlenmesi için yapılan araştırma da yeterli değildir. Davacının yapmakta olduğu demir doğrama işinden elde edeceği gelirin belirlenmesi bakımından **ilgili meslek kuruluşlarından**, yoksa bu işi yapan kişilerden araştırma yapılarak, davacının zararının uzman bilirkişi aracılığıyla ayrıntılı olarak saptanması, alınacak rapor ve varılacak uygun sonuç çerçevesinde bir hüküm kurulması gerekir.

(19.HD.07.02.1996, 6926-1025)

Tanık anlatımları çelişkili ise, meslek kuruluşundan bilgi alınmalıdır.

Davacının ücreti taraflar arasında ihtilâflıdır. Davacı ve davalı tanıkları bu konuda çelişkili beyanlarda bulunmuşlardır. Bu nedenle davacının tanıklarına itibar edilerek sonuca gidilmesi hatalıdır. Davacının yaptığı iş, çalışma süresi, çalıştığı yıllar nazara alınarak alabileceği ücret ilgili meslek kuruluşundan sorulmalı; alınacak cevap, diğer delillerle birlikte değerlendirilerek davacının ücreti belirlenmelidir.

(9.HD.01.12.2003, 8554-19389) (İBD.2004/2-772)

10-KAZANÇLAR KONUSUNDA TANIK DİNLENMESİ

Tanık anlatımlarıyla yetinilmeyip meslek kuruluşundan bilgi istenmelidir.

Davacı, incelenen bordrolarda asgari ücretli olarak çalışmış görünmesine rağmen, **tanıklar aksini açıklamışlarsa**, öncelikle nitelikli veya niteliksiz işçi grubundan hangisine girdiği, yaptığı iş ve ünvanı itibarıyla asgari ücretle çalışıp çalışmayacağı değerlendirilmeli; gerekirse meslek kuruluşundan kıdemi, iş ve ünvanına göre ne kadar ücret alabileceği sorularak sonucuna göre karar verilmelidir.

(9.HD.14.05.1997, 4925-8984) (YKD. 1998/7-999)

Tanık anlatımları çelişkili ise, bordrolara göre hesaplama yapılmalıdır.

Davacı, davalı işyerinde çaycılık, temizlikçilik yapmakta olup, asgari ücrete göre düzenlenen bordroları önkayıt koymaksızın imzalamıştır. **Davacı tanıklarının aylık ücret miktarına ilişkin kesin ve açık bir anlatımları yoktur. Davalı tanıkları ise bu konuda bir takım rakamlar vermişlerdir.** Ankara Ticaret Odası yazısında çaycılık, temizlikçilik, bekçilik yapan işçilerin asgari ücretle çalışabileceği görüş olarak bildirilmiştir. Bu durumda yapılacak iş, davacının vasıfsız işçi olduğu ve yaptığı iş dikkate alınarak, bordrolarda geçen ücret üzerinden hesaplama yapılmak üzere bilirkişiden ek rapor alınmak ve buna göre karar vermektir. (9.HD.04.05.1998, 6526-8190) (Yasa HD.1999/2-263, no:126)

Tanık anlatımları çelişkili ise, meslek kuruluşundan ücret sorulmalıdır.

Arada yazılı bir sözleşme bulunmadığına ve **tanıklar da çelişkili bilgiler verdiklerine göre**, işçinin alabileceği ücretin ilgili meslek kuruluşundan sorularak açıklığa kavuşturulması gerekir. (9.HD.24.05.2001, 6224-8839) (İBD. 2002/3-824)

Taraf tanıklarının karşıt beyanları karşısında, meslek kuruluşundan ücret sorulmalıdır.

Davacı, işyerinde tornacı ustası olarak çalıştığını ve ayda net on milyon lira ücret aldığını ileri sürmüştü; **davacı tanıklarının on milyon ücreti doğrulamalarına karşılık, işyerinde çalışmaya devam eden davalı tanıkları ücretin dört milyon olduğunu söylemişlerdir.** Davacının torna ustası gibi vasıflı bir eleman olduğu tartışmasızdır. Böyle bir elemanın asgari ücretle çalıştığının kabulü gerçekle bağdaşmaz. Böyle bir durumda yapılacak iş, işyerinin özelliği ve hizmet süresi gözönüne alınarak ilgili meslek kuruluşundan istenecek bilgiler doğrultusunda davacının gerçek ücretinin saptanması olmalıdır.

(9.HD.15.09.1998, 10223-13047) (Yasa HD.1999/4-548, no:273)

Ayrıntılı ve somut açıklamalarda bulunan tanık anlatımlarına değer verilmelidir.

Davacı, işyerinde yaklaşık on yıl kadar makineci, yani nitelikçi işçi olarak çalışmıştır. **Davacı tanıkları asgari ücretin oldukça üzerinde bir ücretle çalıştığını, rakam vererek açıklamışlardır.** Kural olarak imzalı bordrolara itibar edilmelidir. Ancak nitelikli ve deneyimli işçiler için ayırık biçimde sorunun çözüme kavuşturulması gereği gözden uzak tutulmamalıdır. Somut olayda da bu açıdan bordrolar değerlendirmeye tabi tutularak, **ayrıntılı ve somut açıklamalarda bulunan tanık anlatımlarına değer vermek gerekir.**

(9.HD.09.12.1997, 14629-20585) (İBD.1998/4-1020)

Taraf tanıklarının birbirini tamamlayan ifadeleri dikkate alınmalıdır.

Davacının garson olarak çalıştığı işyerinin niteliği, hizmet süresi, **dinlenen taraf tanıklarının birbirini tamamlayan ifadeleri dikkate alınarak** ve bilirkişi raporunda yıllara göre belirlenen ücretler esas alınarak yapılan hesaba göre hüküm vermek gerekir.

(9.HD.04.05.1993, 559-7462) (İş ve Hukuk, 1993/237-29, no:2539)

Çalışanların anlatımlarının yanı sıra, ayrıca meslek kuruluşundan bilgi istenmelidir.

Davacının işyeri ve kurum kayıtlarında gözüken aylık kazancını belirlemek gerektiğinde, bu konuyu bilmesi gereken işyeri çalışanlarının beyanlarına başvurmak, mesleki kuruluşlardan bilgi almak ve sonucuna göre karar vermek gerekir.

(21.HD.04.05.2000, 3511-3605)

Tanık anlatımları yetersiz ise, meslek kuruluşundan bilgi istenmelidir.

Davacı tanığı, davacının ücretinin haftada net 35.000.000 TL. olduğunu ifade etmiş; **davalı tanığı** da kendi ücreti ile bordro arasında fark bulunduğunu anlatır şekilde beyanda bulunmuştur. Bu hususlar gözardı edilerek bordroya itibar edilmesi hatalıdır. Davacının yaptığı iş dikkate alınarak hizmet süresi ve kıdemi de gözetilmek suretiyle ilgili meslek kuruluşundan, alabileceği ücret sorularak sonucuna bir karar verilmesi gerekir.

(9.HD.01.05.2002, 2001/20831-2002/6967)

Tanıkların somut bilgileri yoksa, meslek kuruluşundan ücret sorulmalıdır.

Davacının aylık ücreti konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır. Davacı aylık net 900 ABD. Doları ücretle çalıştığını ileri sürmüştü, davalı ise aylık brüt 360.000.000 TL. olduğunu savunmuştur. Mahkemece tanık anlatımlarına değer verilerek aylık ücret miktarı 900 ABD. Doları kabul edilmiştir. **Davacının işe girdiği tarihte yazılı bir sözleşme yapılmadığı gibi ücret bordrosu da düzenlenmemiştir.** Daha sonra yapılan Teknik eleman Sözleşmesi ile aylık brüt ücret 360.000.000 TL. olarak kararlaştırılmıştır. Davacının kredi kartı alması için düzenlenen yazıda aylık 1200 ABD. Doları ücretle teknik müdür olarak çalıştığı belirtilmiş ise de davacı işçi bu belgeye dayanmış değildir. **Davacı tanıklarının ücret konusunda somut bilgileri bulunmayıp davacı işçiden duyduklarını aktarmışlardır.** Mevcut delillere göre sağlıklı bir sonuca varma olanağı bulunmamaktadır. Böyle olunca, davacının kıdem, unvan ve diğer özellikleri belirtilmek suretiyle ilgili meslek kuruluşundan alabileceği ücret miktarı sorulmalı, alınacak cevap dosya içeriği ile birlikte değerlendirmeye tabi tutularak sonucuna göre tazminata esas ücret miktarı belirlenmeli ve saptanacak ücrete göre tazminat hesaplanıp hüküm altına alınmalıdır.

(9.HD.01.05.2003, 2002/23577 - 2003/7451)

Tanık anlatımları farklı ise, meslek kuruluşundan bilgi alınmalıdır.

Davacının iddia ettiği ücretle **tanıkların belirttiği ücretler birbirini tutmamaktadır.** Ücret belirlenen yazılı belge de bulunmamaktadır. Bu durumda davacının yaptığı iş ve hizmet süresi gibi hususlar belirtilmek suretiyle ilgili meslek kuruluşundan emsal ücret tespit edilerek buna göre hüküm kurulması gerekir.

(9.HD.30.05.2003, 2002/26602-2003/9653)

Soyut tanık anlatımları karşısında, ticaret odası yazısına ve bordroya itibar etmek gerekir. Davacı işçinin aylık ücreti taraflar arasında uyuşmazlık konusu oluşturmaktadır. Mahkemece davacı tanıklarının soyut anlatımlarına dayanılarak onların belirttiği ücret üzerinden tazminat hesaplanmış ise de, davacı işçinin imzasını da taşıyan ücret bordrosunda aylık ücreti gösterildiği gibi, Ticaret Odasından mahkemeye gönderilen yazıda da bu bordroyu doğrular biçimde ödeme yapılması gerektiği açıklanmıştır. Bu durumda bordroya göre hesaplama yapılmalıdır.

(9.HD.10.04.2002, 2001/20126-2002/6125)

Tanık anlatımları uyumlu ise, tazminatın buna göre hesaplanması gerekir.

Davacının veteriner hekim ve teknik müdür olarak davalı şirkette çalıştığı konusunda taraflar arasında anlaşmazlık yoktur. Uyuşmazlık ücret miktarı üzerinde toplanmaktadır. **Dosya içerisindeki ücret bordroları imzasız olup delil özelliği yoktur. Mahkemece**

dinlenen davacı tanıkları, davacının aldığı ücreti belirtmişlerdir. Bu değer aynı zamanda davacının dava dilekçesinde bildirdiği miktardır. **Dinlenen davalı tanıkları ise halen çalışan işçilerdir.** Dört yılı aşkın süredir veteriner hekim ve aynı zamanda teknik müdür olarak çalışan davacının asgari ücretle çalışması hayatın olağan akışına uygun değildir. Mahkemece dosya içerisinde bulunan ek raporda belirtilen ücret üzerinden tazminata hükmetmek gerekirken, aksi düşünce ile karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.

(9.HD.23.10.1997, 13896-18035)

İşveren bordro ibraz etmediğine göre, tanık anlatımları geçerli sayılmalıdır.

Davacı, işyerinde birinci sınıf kalifiye eleman olarak çalışmış bulunmaktadır. Yargılama sırasında dinlenen **davacı tanıkları** davacının haftada net 1.400.000 TL. aldığını bildirmişlerdir. Buna karşılık davalı işveren davacının asgari ücret ile çalıştığını ileri sürmüştür. Bunu herhangi bir bordro ibraz etmemiştir. Davacının oniki yıllık bir işçi olması ve pozisyonu itibarıyla asgari ücretle çalıştığı düşünülemez. Bu durumda haftalık ücretin yukarıda anılan miktar gözönünde tutulmak suretiyle hesaplama yapılması gerekir.

(9.HD.25.12.1996, 17124-24187)

www.TazminatHukuku.com